

– сприяння в отриманні міжнародної технічної та інвестиційної допомоги тощо.

Ще один із шляхів розробки механізму управління санацією депресивних ТСС – залучення іноземних й вітчизняних інвестицій і здійснення виваженої регіональної інвестиційної політики в Україні. У складі державних регіональних програм повинні бути інвестиційні програми – складові регіональної інвестиційної політики, у яких мають бути запропоновані системи заходів, спрямовані на санацію депресивних ТСС. Найближчим часом необхідно розробити Концепцію регіональної інвестиційної політики, яка б не тільки враховувала необхідність санації депресивних ТСС, а й містила ряд заходів, спрямованих на її здійснення. Санація депресивних ТСС у сучасній Україні має бути

домінантною складовою регіональної інвестиційної політики, зокрема, і регіональної політики держави загалом.

#### Література

1. Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів” від 08.09.2005 р. № 2850–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.
2. Мельник А.Ф. Муніципальний менеджмент : навч. посіб. / А.Ф. Мельник, Г.Л. Монастирський, О.П. Дудкіна ; [за ред. А.Ф. Мельник]. – К. : Знання, 2006. – 420 с.
3. Методичні рекомендації щодо розробки регіональних стратегій розвитку: затверджено наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.2002 р. № 224.

УДК 351:328. 123

## ФУНКЦІОНАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ

**Сичова В.В.**

кандидат історичних наук, доцент  
Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України

#### Annotation

In the article it is proved that the functions of the institute of political opposition partly coincide with the functions of public administration and have administrative contents. The institute of political opposition can be considered one of informative resources of public administration, the part of state mechanism of the management, the subject of administrative process.

#### Анотація

У статті доведено, що функції інституту політичної опозиції частково збігаються з функціями державного управління та мають управлінський зміст. Виявлено, що інститут політичної опозиції можна вважати одним з інформаційних ресурсів державного управління, складовою державного механізму управління, суб'єктом управлінського процесу.

#### Ключові слова

Інститут політичної опозиції, державне управління, функції, функціональна взаємодія.

#### I. Вступ

Децентралізація влади, демократизація державного управління, виникнення та функціонування інституту політичної опозиції зумовлюють інтерес до проблеми впливу останнього не лише на уряд як уособлення державної влади, а й державне управління як систему та процес. Задля цього видається необхідним розглянути функціональну

взаємодію інституту політичної опозиції та державного управління.

Функції інституту політичної опозиції вперше були сформульовані у середині XVIII ст. англійським лордом Г.С. Дж. Болінброком. Відома тріада – критика, контроль, альтернатива – означала такі дії опозиції: 1) вказівки на помилки й недоліки діяльності уряду; 2) оцінки відповідності дій влади морально-етичним принципам, прийнятим у певному суспільстві, а також проголошеним під час виборів обіцянкам; 3) пропозиції альтернативного вирішення проблем з метою стабілізації системи державного управління [18, с. 352]. Наприкінці XVIII ст. французький просвітителі К.А. Гельвецій, включивши до системи державного управління парламент [3, т. 2, с. 320], по суті приписав йому, у тому числі й опозиції, управлінські функції, не розкриваючи їх змісту. Опозицію він розглядав як засіб підвищення ефективності державного управління [3, т. 1, с. 423; т. 2, с. 456–458]. У другій чверті XIX ст. його земляк, ліберал Ф. Гізо на прикладі Англії доводив, що опозиція (меншість) має засоби для здійснення управлінських функцій [4, с. 342–343, 345, 443, 446]. Відомий англійський філософ Дж. Ст. Мілль особливу увагу приділяв таким функціям опозиції, як контроль та критика, вважаючи парламент і парламентську опозицію засобами залучення всього народу певною мірою до участі в управлінні [10, с. 8–9, 231; 11, с. 74–75, 78, 104, 106].

На думку німецького соціолога М. Вебера, політичний контроль був необхідним для обмеження всевладдя бюрократії. Італійські політологи Г. Моска та В. Парето включали опозицію до політичного/правлячого класу, що по суті означало надання їй функції кадрового ресурсу державного управління.

Із середини XX ст., дивлячись на державне управління як на систему, німецький учений Й. Шумпетер, французький М. Дюверже, Р. Арон наділили парламент, крім законодавчої, ще й управлінською функціями, зокрема, формування та розпуск уряду, формування бюджету [1; 7, с. 657; 17, с. 244]. Оскільки парламент складається як з парламентської більшості, так і з парламентської меншості (опозиції), остання певною мірою залучена до виконання управлінських функцій.

Американський політолог Р. Даль вважав за необхідне обмежувати деякі функції опозиції на центральному рівні, регулюючи умови критики, з метою піднесення ефективності державного управління. Проте на місцевому рівні допускав можливість розширити функції політичної опозиції, залучаючи її до управлінської діяльності, покладаючи на неї відповідальність за управління [5, с. 85–86, 152–156]. Виходячи із переконання теоретика конфліктно-функціонального підходу Р. Дарендорфа про необхідність дискусій із пануючою концепцією, щоб зменшити загрозу зростання ціни помилок державної влади [6, с. 233], функції інституту політичної опозиції (критики та контролю) наповнені управлінським змістом.

Функції політичної опозиції щодо влади певним чином розглядали відомі західні політологи XX ст. О. Киркхаймер, Дж. Лінц, Г. Оберройтер, Дж. Сарторі. Починаючи з другої половини 1990-х рр., українські дослідники (С. Бондар, Н. Вінничук, О. Кукуруз, Л. Маймескулов, М. Михальченко, Н. Нижник, В. Олуйко, І. Павленко, Р. Павленко, Ф. Рудич, С. Рябов, О. Совгиря, Л. Червона, І. Черленяк) тією чи іншою мірою аналізували функції політичної опозиції щодо уряду. Проте дослідники не розкривали глибинного змісту й алгоритму конкретних дій, на підставі яких узагальнюється відома тріада функцій політичної опозиції, що залишило поза увагою вчених функціональну взаємодію інституту політичної опозиції із системою державного управління.

### II. Постановка завдання

Мета статті – на основі системного, структурно-функціонального й синергетичного підходів зіставити функції державного управління та функції інституту політичної опозиції, визначити їх збіг і взаємодію.

### III. Результати

Трансформація від традиційного до індустріального суспільства, формування гро-

мадянського суспільства привели до збільшення кількості відносно автономних від влади суб'єктів управління, до перетворення суворо вертикальної системи підпорядкування у розгалужену систему управління. Процеси модернізації зумовили зміни структури державного управління, ускладнення управлінських функцій держави. У XIX ст. інститут політичної опозиції починає справляти відчутний вплив на державне управління. Російські дослідники М. Левіна, З. Черніловський зазначали, що з XIX ст. інститут політичної опозиції у Великобританії (раніше, ніж в інших країнах) перетворився на один з основних легальних механізмів управління державою [9, с. 113; 16, с. 258].

За теоріями управління та систем американського політолога Д. Істона, здатність суспільства (як системи) до виживання значною мірою залежить від інформаційного зворотного зв'язку [8, с. 640–642]. Саме таку функцію має виконувати системна політична опозиція, забезпечуючи певний рівень підтримки системи державного управління, тоді як антисистемна призводить до розхитування останньої.

На сучасному етапі наука державного управління становить загальну структуру системи державного управління як сукупність таких елементів (підсистем): а) об'єкта управління; б) інформаційної системи, яка дає змогу отримати відомості про керовані координати (фазові координати) об'єкта управління; в) формувача управління – системи, яка з використанням інформації про стан об'єкта формує управлінські рішення; г) виконавчої системи – системи, яка через механізми управління справляє вплив на об'єкт управління [2, с. 142–148; 13, с. 29].

Виходячи із системного підходу, державне управління можна визначити, як взаємодію (підсистему прямих та зворотних зв'язків) держави – суб'єкта управління (підсистеми, що управляє) та суспільної системи – об'єкта управління (підсистеми компонентів суспільства, що підлягають державному управлінню). Взаємодія суб'єкта та об'єкта управління ґрунтується на русі інформаційних потоків. Для того, щоб уся система управління ефективно функціонувала та розвивалася, необхідно, щоб структура, принципи і методи органів державного управління відповідали об'єктивним закономірностям соціально-економічного розвитку суспільства, своєчасно вирішувалися нагальні потреби керованого суспільства. Задля стабільного розвитку останньому треба мати можливість відкрито й вагомим висловлювати перед державою (її апаратом) свої потреби та інтереси. За умов демократичного режиму цьому сприяє діяльність інституту політичної опозиції. Останній можна розглядати як результат зворотного зв'язку певної дії управлінського впливу

держави (через систему її органів) на суспільну систему за умов демократичного режиму. Системна політична опозиція об'єктивно допомагає органам державного управління усвідомити необхідність змін у характері та змісті інформаційних потоків, які надходять до об'єкта управління у вигляді управлінських впливів.

Якщо процес управління розглядати як сукупність функцій управління, що базуються на збиранні та обробці інформації, потрібної для підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень, то необхідно відрізнити суб'єктні та об'єктні зворотні зв'язки. Об'єктні зворотні зв'язки відображають рівень, глибину, адекватність сприйняття керованими об'єктами управлінських впливів компонентів суб'єкта державного управління, дійсну роль останніх у їх функціонуванні та розвитку [2, с. 147–148]. Інститут політичної опозиції слід вважати складовою інформаційної системи за таким типом зворотних зв'язків, як об'єктні. Відсутність чи неповнота змістовних та правдивих об'єктних зворотних зв'язків не дає змоги визначати раціональність й ефективність організації та діяльності суб'єкта державного управління (його підсистем та окремих компонентів) та виробляти заходи щодо їх підвищення. У такому разі важко представити потреби, інтереси, цілі керованих об'єктів.

В умовах постійно зростаючої кількості об'єктів та суб'єктів управління, динамічності ситуацій прихильниками синергетичного підходу вважається нормальним явищем дії за невизначеності та неповноти інформації, які вимагають від органів влади гнучкості та здатності пристосовуватися. Цікавим видається, що Н. Нижник, В. Олуйко та І. Черленяк наповнили управлінським змістом таку функцію опозиції, як альтернатива. Якщо розглядати проблеми стратегічного державного управління мовою синергетичних образів: русла – підпростору фазового простору та джокера – правила, за яким починає діяти система, – то можна вважати, що швидкість досягнення еволюційних показників руху соціуму залежить від відносин щодо вибору русла між владою та опозицією (примус чи партнерські відносини) [12]. Влада організовує реалізацію проекту русла, а опозиція організаційно забезпечує розробку проекту альтернативного русла. Відсутність опозиції означає відсутність публічно висловленої альтернативної оцінки ефективності політичного керівництва та державного управління, без якої неможлива реальна об'єктивна оцінка цих процесів [12]. Так, оптимальною системою державного управління, на переконання українських фахівців, вважається та, у якій, зокрема, забезпечено існування резерву альтернативних русел в організаційному і кадровому відношенні (читай, опозиції. – В.С.) [12]. Отже, синергетич-

ний підхід дає змогу зрозуміти необхідність включення інституту політичної опозиції в систему прийняття управлінських рішень.

Виходячи зі структурно-функціонального підходу та визначаючи структуру як загалом стабільні відносини елементів системи, можна вважати, що інститут політичної опозиції виконує функцію інтеграції до системи державного управління ціннісних орієнтацій певних учасників соціальної системи з метою стабілізації останньої.

Разом з тим інститут політичної опозиції є складовою не лише інформаційної системи державного управління. Виходячи із системності державного управління, визнаючи значення горизонтальних організаційних зв'язків між усіма державними органами, можна з упевненістю стверджувати, що системна, конструктивна політична опозиція у парламенті, представницьких органах влади є складовою механізму державного управління в демократичних державах. Політична відповідальність, об'єктивне включення в управлінський процес інституту політичної опозиції надають функціям останнього управлінського характеру. У такому разі функції державного управління та інституту політичної опозиції мають частковий збіг, який і належить з'ясувати.

Ретельний аналіз і зіставлення основних функцій державного управління (прогнозування, планування, організація, мотивація, контроль) та основних функцій політичної опозиції (критика, контроль, альтернатива) дали змогу визначити певний збіг деяких із них. Виконання таких функцій державного управління, як прогнозування та планування, передбачає збір й опрацювання релевантної інформації; комплексне оцінювання здійснення соціальних процесів чи стану керованих об'єктів; з'ясування суперечностей; формулювання проблем; виявлення тенденцій розвитку; визначення пріоритетів; моделювання плину соціальних процесів чи бажаного стану об'єктів управління; вибір взаємопідтримувальних перспективних цілей; складання прогнозів; конкретизацію цілей за кількісними та якісними характеристиками; стратегічне планування; передбачення можливостей виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек; встановлення ймовірності появи додаткових можливостей; вибір критеріїв оцінювання альтернативних варіантів; розроблення проектів програм, планів, комплексу заходів; визначення необхідного ресурсного забезпечення; вибір найкращого чи визначення оптимального варіанта; оцінку відповідності реально отриманих результатів встановленим цілям [14, с. 58–59].

Політична опозиція для реалізації такої функції, як конструктивна критика дій уряду, має також виконувати вищезазначані завдання. На відміну від органів державного управління, вона розробляє та пропонує

альтернативні програми та проекти, тоді як функції державного управління включають, крім розроблення та зіставлення альтернативних проектів програм, планів, ухвалення та реалізацію оптимальних із них.

Функція альтернативи інституту політичної опозиції також включає дії, що частково збігаються з такою функцією державного управління, як організація: вироблення організаційного механізму раціоналізації взаємозв'язків між підсистемами та елементами державного управління; створення ефективної мережі комунікаційних потоків; відстеження дотримання встановлених строків реалізації державно-управлінських рішень; організація своєчасного та якісного зворотного зв'язку у суб'єктно-об'єктних відносинах; здійснення постійного моніторингу за ходом організаційних перетворень.

Збіг мотиваційної функції державного управління з такими функціями політичної опозиції, як критика та контроль, відбувається за такими напрямками: орієнтація на взаємоузгодження та задоволення особистих, колективних і загальнодержавних інтересів; визначення матеріальних, соціальних і духовних потреб виконавців програм, планів, управлінських рішень тощо (зокрема, боротьба з корупцією); моніторинг послідовного зростання потреб; вибір дієвих методів задоволення потреб; спрямованість мотиваційних регуляторів на досягнення більш ефективного виконання службових обов'язків; формування мотиваційних систем із застосуванням змістовних і процесуальних теорій мотивації; додержання принципу справедливості; створення умов отримання посадовими особами та спеціалістами задоволення від своєї роботи.

Функція контролю передбачає як від органів державного управління, так і від політичної опозиції виконання таких дій:

- розроблення стандартів і критеріїв для проведення контролю;
- орієнтація на конкретні кінцеві результати діяльності підконтрольних об'єктів;
- забезпечення відповідності контрольних заходів конкретній сфері діяльності установ;
- вибір допустимих діапазонів відхилень від встановлених параметрів контролю – норм, нормативів, стандартів, планових завдань;
- виявлення масштабів реальних відхилень від встановлених параметрів;
- порівняння фактичних відхилень з обраним допустимим їх діапазоном;
- вироблення/пропозиції (в разі необхідності) коригувальних дій (усунення причин відхилень чи зміни стандартів);
- доведення результатів контролю і прийнятого рішення до відома громадських

або правоохоронних органів, інших зацікавлених осіб.

Інститут політичної опозиції контролює виконання головних функцій державного управління: політико-адміністративних, економічних, соціальних, культурно-освітніх. Водночас здійснення політико-адміністративних функцій державного управління збігається з функціями інституту політичної опозиції у забезпеченні прав і свобод людини та громадянина; створенні політичних партій; формуванні громадсько-правової відповідальності. Збіг економічних функцій державного управління та інституту політичної опозиції відбувається стосовно розробки державних програм соціально-економічного, науково-технічного розвитку; впливу на формування бюджету (країни, регіону) та контролю його виконання; внесення пропозицій щодо формування грошової політики та регулювання обігу. Соціальні функції як державного управління, так і інституту політичної опозиції збігаються у питаннях розробки державних програм розвитку соціальної сфери; формування заходів щодо забезпечення охорони здоров'я та гігієни населення; формування системи соціального захисту та пенсійного забезпечення; регулювання відносин у сім'ї, охорона дитинства, материнства, батьківства; забезпечення прав корінних народів та соціальних меншин. Збіг культурно-освітніх функцій державного управління та інституту політичної опозиції простежується в розробці державних програм розвитку загальної, технічної, гуманітарної освіти; поширенні інформації неополітичної спрямованості; створенні умов для розвитку мистецтва та культури; забезпеченні можливостей щодо організації відпочинку та проведення спортивних змагань. Найбільше можливостей інститут політичної опозиції має на регіональному рівні стосовно виконання своїх соціальних і культурно-освітніх функцій.

Інститут політичної опозиції виконує й такі функції, які належать до розряду допоміжних функцій державного управління, – формування пропозицій щодо дохідної та витратної частин бюджету; підготовка бюджетних рішень; розробка процедур підвищення якості бюджетного процесу. Інституту політичної опозиції і державному управлінню притаманна функція юридичного забезпечення: запобігання порушенням вимог законності в роботі органів влади; недопущення проявів бюрократизму та корупції в діяльності владних структур; правове регулювання відносин між гілками влади. Обидва інститути одержують і зіставляють інформацію з різних джерел; забезпечують прозорість у діяльності органів влади; створюють канали постійного обміну інформацією з громадськими організаціями, громадянами.

Паралельне виконання власних функцій примушує інститут політичної опозиції та державне управління застосовувати різні форми

та механізми конструктивної взаємодії. Наприклад, з одного боку, це законопроекти, депутатські запити, питання до уряду, слідчі парламентські комісії, дебати, слухання, тіньовий кабінет тощо, а з іншого – нормативно-правові форми управлінської діяльності (створення відповідної законодавчо-правової бази), форми позаапаратної організаційної діяльності: наради, семінари, засідання, анкетування громадян, створення дорадчих органів тощо.

Адміністративна реформа, яка проводиться в Україні, сприяє впровадженню нової моделі державного управління. Мета останньої полягає в переході органів державного управління від здійснення функцій контролю, нагляду і примусу до функції надання громадських (управлінських) послуг населенню [14, с. 243–244]. На сучасному етапі світовою тенденцією розвитку державного управління стає децентралізація функцій і повноважень органів держави з одночасним посиленням контролю зверху (по вертикалі) і знизу (від суспільства) за їх належною реалізацією. Відбуваються зміни управлінських функцій у бік лібералізації контролю, доповнення контролем зі сторони [15, с. 10]. Саме збільшення ролі інституту політичної опозиції у суспільному житті та часткове перебирання ним функцій контролю сприяє переходу державного управління від адміністрування до менеджменту, перенесення основних акцентів у діяльності на результати; від закритої системи вироблення управлінських рішень до публічності, прозорості, відкритості державного управління, узгодження із суспільною думкою.

В умовах диспаритету (співіснування представників партій, що конкурують, у центральних і регіональних державних органах) певна політична сила, яка уособлює в парламенті політичну опозицію, здійснює на регіональному/місцевому рівні управлінські функції. По суті, це призводить до тенденції, яку визначав професор Ю. Сурмін як втрату суб'єктом державного управління одноосібної влади в управлінні, перетворення його на часткового суб'єкта сукупного суб'єкта державно-управлінської діяльності [15, с. 7]. Трансформація функцій інституту політичної опозиції приводить до встановлення суб'єкт-суб'єктних управлінських відносин між ними.

#### IV. Висновки

Отже, на підставі вищевикладеного можна вважати інститут політичної опозиції результатом об'єктного зворотного зв'язку на управлінські впливи держави, одним з інформаційних ресурсів державного управління. Аналіз функціональної взаємодії державного управління та інституту політичної опозиції доводить наявність значних збігів у виконанні ними власних функцій. Збільшення функцій інституту політичної опозиції, збагачення їх управлінським змістом дасть змогу

вважати інститут політичної опозиції складовою державного механізму управління, суб'єктом управлінського процесу, засобом зміни управлінської парадигми із суб'єкт-об'єктної на суб'єкт-суб'єктну.

#### Література

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм [Электронный ресурс] / Р. Арон. – М., 1993. – Режим доступа: [http://www.gumer.info/bibliotek\\_Buks/Polit/Aron/](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Aron/).
2. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления : курс лекций / Г.В. Атаманчук. – 3-е изд., доп. – М. : ОМЕГА-Л, 2005. – 584 с.
3. Гельвеций К.А. Сочинения : в 2 т. / К.А. Гельвеций ; [сост. и отв. ред. Х.Н. Момджян]. – М. : Мысль, 1973. – Т. 1. – 578 с.; 1974. – Т. 2. – 687 с.
4. Гизо Ф. О средствах управления и оппозиции в современной Франции / Ф. Гизо // Классический французский либерализм : сборник / [пер. с фр. М.М. Федоровой]. – М. : РОССПЭН, 2000. – С. 263–506.
5. Даль Р.А. Полиархия. Участь у политическому житті та оппозиция / Р.А. Даль ; [пер. з англ. О.Д. Білогорського]. – Х. : Каравела, 2002. – 216 с.
6. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы : пер. с нем. / Р. Дарендорф. – М. : Российская политическая энциклопедия, 2002. – 288 с.
7. Дюверже М. Политические институты и конституционное право / М. Дюверже // Антология мировой политической мысли : в 5 т. / Нац. обществ.-науч. фонд, Акад. полит. науки ; [рук. проекта Г.Ю. Семигин и др. ; ред.-науч. совет: пред. совета Г.Ю. Семигин и др.]. – М. : Мысль, 1997. – Т. 2 : Зарубежная политическая мысль. XX в. – С. 644–661.
8. Истон Д. Категории системного анализа политики права / Д. Истон // Антология мировой политической мысли : в 5 т. / Нац. обществ.-науч. фонд, Акад. полит. науки ; [рук. проекта Г.Ю. Семигин и др. ; ред.-науч. совет: пред. совета Г.Ю. Семигин и др.]. – М. : Мысль, 1997. – Т. 2 : Зарубежная политическая мысль. XX в. – С. 630–642.
9. Левина М.Н. Парламентское право Великобритании XVII – нач. XIX в. / М.Н. Левина. – М. : Зерцало, 2000. – 170 с.
10. Милль Дж. Ст. 16 О свободе / Дж. Миль ; [пер. с англ. М.И. Ловцовой]. – СПб. : Изд-во В.И. Губинского, 1901. – 236 с.
11. Милль Дж. Ст. Размышления о представительном правлении / Дж. Ст. Милль. – СПб. ; Нью-Йорк : Чалидзе, 1863. – 263 с.
12. Нижник Н. Синергетичні основи оптимізації державного управління [Електронний ресурс] / Н. Нижник, І. Черленяк,

- В. Олуйко. – Режим доступу: [http://www.guds.gov.ua/document/42206;jsessionid=BC8584FDFAD6A968272FDF359CE42512;/4\\_2003\\_nuzhnuk.doc](http://www.guds.gov.ua/document/42206;jsessionid=BC8584FDFAD6A968272FDF359CE42512;/4_2003_nuzhnuk.doc).
13. Нижник Н.Р. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. / Н.Р. Нижник, О.А. Машков / [за заг. ред. Н.Р. Нижник]. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
14. Одінцова Г.С. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. / Г.С. Одінцова, В.Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова. – К. : Професіонал, 2008. – 288 с.
15. Сурмін Ю. Тенденції розвитку державного управління / Ю. Сурмін // Вісник НАДУ. – 2007. – № 2. – С. 5–14.
16. Черниловский З.М. Всеобщая история государства и права / З.М. Черниловский. – М. : Юрист, 1999. – 576 с.
17. Шумпетер Й. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер ; [пер. с англ. В.С. Автономова]. – М. : Экономика, 1995. – 540 с.
18. Nohlen D. Worterbuch Staat und Politik / D. Nohlen. – Bonn, 1991. – P. 301–428.

УДК 351.88

### РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

**Скрябіна Д.С.**

аспірант Класичного приватного університету

#### Annotation

The institutional grounds of Ukrainian foreign-economic activity public regulation are researched and the ways of their reforming are offered. The bodies of Ukrainian foreign-economic activity public regulation and their authority are considered. The key targets/tasks of transformational period are defined and the analysis of foreign-economic activity of Ukraine is carried out.

#### Анотація

Досліджено інституціональні засади державного регулювання ЗЕД України та запропоновано шляхи їх реформування. Розглянуто органи державного регулювання ЗЕД України та їх компетенції. Визначено основні завдання трансформаційного періоду та здійснено аналіз ЗЕД України.

#### Ключові слова

Державне регулювання, інституціональні засади, зовнішньоекономічна діяльність, інститут, трансформація, реформування.

#### I. Вступ

Принципова структура інститутів, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність у

різних країнах світу, має деякі спільні риси. У кожній країні в регулюванні ЗЕД бере участь, у першу чергу, вищий законодавчий орган: у США – це Конгрес, у Франції – Національні збори, в Японії – Парламент, в Україні таким органом є Верховна Рада.

#### II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити інституціональні засади державного регулювання ЗЕД України та запропонувати шляхи їх реформування.

#### III. Результати

Для виконання функцій, пов'язаних із регулюванням зовнішньоекономічної діяльності, в кожній країні створюється відповідна система державних органів, чітко визначаються їх завдання, функції та повноваження; держава здійснює економічну політику, яка полягає в забезпеченні країни суспільними благами, підтримці досконалої конкуренції та боротьбі з монополізмом. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України зображено на рис. 1.